

letnik 5, številka 4 / (december) 2006, ISSN 1854-4096

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, [Marino Kačič](#)

Naročnikov v digitalni in zvočni obliki: 1037

=====

Opozorilo: Avtorji prispevkov so odgovorni za svoja stališča!

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

KAZALO

1. UVODNIK: Novosti, čestitka in darilo eurokalkulator
2. AVTOPORTRET: Dolči Videnšek
3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Nizozemska - Od blizu sem si ogledala mline na veter, coklarno, sirarno in še in še
4. INTEGRACIJA: Angleški Kraljevi nacionalni inštitut slepih
5. DOBRO JE VEDETI: Sherlock – sistem za označevanje za slepe/slabovidne
6. DOSTOPNI SPLET: Nova doba interneta
7. NAMIGI IN NASVETI: Kako na tipkovnici do znaka za evro?, Zavarujmo otroke pred neprimernimi vsebinami
8. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Pravica do brajevega zaslona
9. OGLASNA DESKA: Kako se ZoomText 8 in 9 spoprijateljita z Internet Explorerjem 7
10. NOVIČKE: Prvi poceni prenosniki, Več novih naročnikov v Aziji, Razvozlana grška skrivnost, Široki ThinkPad , 12 GB v 28 gramih, Microsoftova vele-predstavitev

1. UVODNIK: Novosti, čestitka in darilo eurokalkulator

Cenjene kolegice in kolegi, bralke in bralci!

Pet let ustvarjanja je za nami: malo in veliko. Od skromnih začetkov katerih cilj je bil obveščanje slepih/slabovidnih o možnostih, ki jih ponujajo nove tehnologije po svetu, do danes, ko se je revija vsebinsko razširila na različna področja življenja in dela slepih/slabovidnih. Še posebej smo ponosni, da je glede na odzive revija postala pomembna oblika pridobivanja informacij, razvedrila in učenja. V uredništvo prihaja iz leta v leto več elektronskih sporočil iz katerih lahko razberemo, da Rikoss z veseljem berejo. Večkrat nas pa tudi preseneti dobro poznavanje vsebine revije tistih starejših slepih/slabovidnih, ki nimajo računalnika in Rikoss poslušajo iz zvočnega zapisa oziroma avdio kasete. Prav posebej se veselimo tudi vedno večje skupine videčnih bralcev: spremljevalci, sorodniki, učitelji iz integracije in zavodov, študentje, profesorji ter mnogi drugi zainteresirani. In ni več redkost, da nas berejo iz tujine: Hrvaška, Srbija, ZDA, Švedska, Belgija, Avstrija, Nizozemska, Nemčija, Italija itn (op. Bralci iz drugih držav so v glavnem prek spletne strani Rikossa). Vsem skupaj ena velika, velika hvala.

Še nekaj vsebinskih in tehničnih napredkov iz zadnjega leta: domača spletna stran Rikoss (www.zveza-slepih.si/rikoss) se spreminja in nadgrajuje. Na tej strani je možno poleg arhiva preteklih števil revije, dobiti tudi avtoportrete slovenskih slepih/slabovidnih, nekatere aktualne članke in navodila ter povezave. V prihodnje bo tega še več. V reviji tudi postopoma dvigujemo kvaliteto člankov. Tako v smislu aktualnih in avtentičnih vsebin, kakor tudi v oblikovnem smislu. Revija je sedaj registrirana v mednarodni bazi registra revij, kar pomeni, da je označena s posebno ISSN številko. To kaže na resnost in kontinuiranost revije ter poleg renomeja, omogoča piscem člankov med drugim napredovanje v službi ipd. Zadnja pridobitev, ki zaokrožuje razvoj Rikossa v resno revijo je ta, da izhaja v obliki .pdf dokumentov. Rikoss v tej obliki dobite na domači spletni strani Rikoss, prebirate pa ga lahko s programom AcrobatReader). S tem Rikoss dokončno dobiva tudi vizualno obliko revije, saj je enakega videza in oblike kot bi bila tiskana na papirju. Naročniki bodo seveda še naprej dobivali v svoje elektronski predal.

In kot se spodobi za novo leto, vas želimo obdariti z darilom, ki pritiče času, ko prehajamo na EURO. Kliknite na povezavo, da prenesete datoteko, instalirajte in takoj koristite zelo uporaben in izjemno praktičen: [EUROKALKULATOR](#)

Je zelo preprost za uporabo, tudi za slepe/slabovidne. Ima dve polji: v zgornjem polju so vrednosti v tolarjih, v spodnjem polju (v njega skočite s tipko tab), pa se izpisujejo vrednosti v evrih. Če želite izračunati koliko evrov dobite na primer za 5.000 sit, preprosto vtipkajte v zgornje polje 5000 (brez pik in vejic) in istočasno se bo v spodnjem polju izpisala vrednost, kije na stotine natančna. Če pa želite izračunati koliko je vrednost na primer 35 evrov, vtipkate to številko v spodnje polje in v zgornjem se bo prikazala natančna vrednost v tolarjih. V primeru, da želite izračunati več vrednosti, preprosto pritisnite tipko delete ali backspace in polje bo prazno ter pripravljeno za novo računanje. Uporabniki Jawsa lahko nastavite ob računanju zgovornost Jawsa na "all" (bližnjica je insert+s) in Jaws vam bo povedal kakšna vrednost se je izpisala v polju izračuna. Tako se sploh ni potrebno premikati med poljema. Programček je res izjemno enostaven, hiter, praktičen in lahko ga imate na namizju računalnika vedno pri roki.

Naj vam ob tej priliki še zaželimo prijetne in vesele praznike ter kolikor je le mogoče uspešno in zdravo leto 2007!

Odgovorni urednik,
Marino Kačič

[Na vrh](#)

2. AVTOPORTRET: Dolči Videnšek

Mag. Adolf Videnšek, univ.dipl.iur.

Zemeljsko popotovanje se mi je pričelo koncem leta 1941 v Vojniku pri Celju. Ravno v času, ko je nemški okupator z največjo vneto ponemčeval to našo pokrajino. V ta namen preganjal in odvažal na tuje slovenske učitelje, duhovnike in drugo inteligenco. Na sploh je II. svetovna vojna in dogajanja okoli nje močno zaznamovala družino, iz katere izhajam, kakor tudi mene samega. Tako, da je 2 starejša brata vojna vzela. Eden je padel na fronti, drugi pa je skozi vojno ujetništvo za stalno ostal v Argentini. Pri petih letih mi je umrl oče. Ob starosti 7 let in 4 mesece, pa mi je v desni roki eksplodirala vojaška ročna bomba. Posledica amputacija desne roke in takojšnja izguba vida na obeh očeh. Bombo je sosedov fant 2 leti starejši od mene našel ob bližnjem potoku, kjer je nemška vojska ob umikanju maja 1945 odvrгла različne materiale, ki so jih ovirali pri umikanju. Pospravljalci po vojni pa seveda vsega niso našli. S fantom, ki je bombo našel, sva tako poskušala odpreti zanimivo rdečo škatlo ovalne oblike v velikosti 1 decilitrskega kozarca. Pri tem mi je bomba eksplodirala v desni roki.

Pisalo se je leto 1949 in mali pravkar oslepel fant bi moral nastopiti šolanje v osnovni šoli. V domači šoli so me pogledali, napisali potrdilo z dvema vrsticama, na katerem je med drugim pisalo »ni sposoben za vsako šolo.« Seveda moral bi v zavod v Ljubljano. Moja mama je bila še pod močnim vtisom medvojnih dogodkov, ko je Nemška okupacijska oblast pobrala številne invalide, še zlasti z duševnimi motnjami. Naložili so jih na avtobuse, ljudem svojem pa pustili obvestilo, da jih peljejo v zavod (institut). Nikoli več niso nič zvedeli o njih. Šele po koncu vojne so prišle do njih informacije, da so končali v plinskih celicah.

Tako je moja mama rekla: »dokler bom jaz živa, Dolči ne bo šel v zavod.« Moralo je preteči celih 5 let do leta 1954. Takrat je Zveza slepih Slovenije svoje delovanje na terenu že toliko okrepila, da so zvedeli za mene in skupaj s službami lokalnih oblasti uspeli prepričati mamo, da me je z veliko težavo pustila oditi v Zavod za slepo mladino v Ljubljani. Še dobro, da je bil ta zavod, tak kot je bil, je bil dober.

V zavodu sem nato v prvem letu izdelal skupaj prvi in drugi razred in do 1961 leta opravil popolno osnovno šolo. V zadnjem 8. razredu pa vzporedno opravil tudi tečaj za telefonista, kar je tedaj zadoščalo za redno zaposlitev na delovnem mestu telefonista.

Glede poklica telefonist, moram povedati, da je veljal takrat za zelo naprednega z ozirom na klasične poklice za slepe, ščetar in pletar. Slepega človeka je postavil v takratno središče komunikacij in informacij. V tem poklicu smo si slepi dobro razvili za slepo osebo najpomembnejšo zmožnost, ki je dobra komunikativnost. To je vsekakor omogočilo našo večjo in popolnejšo socializacijo ter iskanje novega boljšega.

Takoj po redni zaposlitvi na delovnem mestu telefonista v trgovskem podjetju Kovinotehna v Celju leta 1961, sem začutil neustavljivo potrebo po nadaljnjem izobraževanju. Še isto jesen sem se vpisal na večerno gimnazijo v Celju in jo v rednem roku z odliko opravil. S tem sem pridobil pogoje, da sem se vpisal na študij ob delu na Pravni fakulteti v Ljubljani.

Po opravljeni diplomii na visoki stopnji Pravne fakultete sem z nemalo pripetijami uspel dobiti delovno mesto pravnika v pravni službi matičnega podjetja Kovinotehna Celje. V pravni službi sem opravljal različna pravna dela: od disciplinskih postopkov, do premoženjskih, nepremičninskih, zavarovalniških zadev, priprave internih aktov, ipd. V letu 1992 so v Kovinotehni zaradi racionalizacije pravno službo ukinili. Takrat sem ustanovil lastno podjetje za urejanje premoženjskih razmerij, v katerem delujem še sedaj.

Seveda pa v dosedanjem življenju nisem posvečal energije samo za kariero in zagotavljanje materialnih potreb življenja, ampak sem se posvečal tudi čustvenim in duhovnim vsebinam življenja. Res pa je, da mi je blizu pregovor »najprej štalca, potem pa kravca«.

Poročil sem se leta 1963 in dobil čudovito življenjsko sopotnico Marico. Ljubkovalno ji rad rečem »naša mama mavrica«. Odrasla sta nama 2 čudovita otroka Rosanda in Tomo. Imamo pa seveda tudi 3 najboljše vnukinje: Nušo, Anjo in Mašo, v starosti 14, 16 in 17 let.

Ob tem lepem in dobrem v družini, pa sva z ženo doživela tudi družinsko tragedijo. Prvi sin Sandi nama je umrl v starosti dveh let in pol. Zaradi vnetega slepiča, dokazano zaradi napake zdravnikov. En teden so ga imeli v bolnici, niso se mogli zediniti, ali gre za vnet slepič, in ga niso operirali, tako je prišlo do tromboze.

Kar se tiče vprašanja biti, od kod prihajamo in kam odhajamo menim, da so vse resnice v narekovaju o tem plod človeškega uma. Tako glede znanstvenih izsledkov, kot vsebin in resnic, ki jih ponujajo religije. Menim, da se mora človek naučiti uravnati svoje delovanje čim bolj skladno z naravnimi danostmi. Notranji duhovni stik s stvarstvom pa vsaka oseba lahko najde edino sama s seboj, brez posrednikov. Zanimivo pri tem notranjem razglabljanju je, da jaz je vedno enak, neglede na življenjsko obdobje, samo ono – telo se spreminja.

Pa še besedo ali dve o mojih priljubljenih angažiranjih. Vseskozi sem veliko sodeloval pri organiziranem delu slepih in slabovidnih, sedaj je tega še zelo malo. Prepričan sem, da moramo slepi in slabovidni svojo usodo v veliki meri jemati v svoje roke, tako osebno kot skupno organizirano.

Sedaj v večji meri še delujem v organizaciji civilnih invalidov vojn Slovenije. Tudi politično delovanje mi ni povsem tuje. Šest let že vodim Občinski odbor Liberalne demokracije Slovenije v Vojniku.

Imam pa tudi hobije: z velikim veseljem sem pred približno 40- leti gradil stanovanjsko hišo. Kasneje počitniško hišico sredi vinogradnikov. Ko smo že pri vinogradu povem, da rad kletarim in šolam domače vino. Lahko se pohvalim z izborno kapljico, s katero rad nazdravim s prijatelji in jo seveda rad ponudim vsem dobrim ljudem. Da omenim še eno moje veselje, sam vzdržujem in popravljam muzejsko vozilo FORD TAUrUS 17M, letnik 1064, ki je še vedno vozen in redno registriran.

Sicer menim, da odnosi med ljudmi v Slovenski družbi niso tako slabi in črnogledi, kot jih skušajo prikazovati nekateri mediji in nekateri snovalci javnega mnenja. Jaz pravim: "Medčloveške napetosti in problemi obstajajo, ker smo vsi ljudje različni. Ljudje smo pa zato tukaj, da te probleme razrešujemo, pri tem pa ne sme manjkati tolerantnosti."

[Na vrh](#)

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Nizozemska - Od blizu sem si ogledala mline na veter, coklarno, sirarno in še in še

Avtorica: *Anica Grebenc*

Urednica rubrike: *Metka Pavšič*

O Nizozemski sem seveda že veliko slišala. Gre za deželo, ki leži nižje od morske gladine, z mlino na veter, s polji tulipanov, dobrimi siri in s preprosto arhitekturo. Ljudje, še posebno mladi, množično obiskujejo to deželo, predvsem Amsterdam. Torej grem tja tudi jaz.

Z avionom smo prileteli v Rotterdam, kjer nas je čakal vodič in avtobus, žal pa tudi mrzel, vetroven dan. Kasneje se je izkazalo, da na tem potovanju nisem imela posebne sreče niti z vremenom, niti z vodičem. Zelo malo je povedal o deželi, njeni zgodovini, življenju ljudi. To pa je za slabovidnega človeka lahko prava mala katastrofa. Dober besedni opis je za nas na potovanju ena najpomembnejših stvari.

Rotterdam, največje svetovno pristanišče, je bil med 2. svetovno vojno močno porušen. Danes se ponaša s sodobno arhitekturo in izredno zanimivimi novimi urbanimi projekti. Vsaj tako sem opazila med vožnjo skozi mesto. Rotterdam ima tudi številne muzeje. V sam evropski vrh spada umetnostni muzej, ki hrani pravo zakladnico del zvenceh slikarskih imen. Ustavili smo se pred razglednim stolpom, s katerega smo potem gledali mesto z okolico. Pristanišče, imenovan Evroport, se še vedno širi in tako ali drugače zaposluje večino meščanov. Vožnjo smo nadaljevali proti severu in kar ni bilo konca odcefov na posamezne pristaniške pomole.

Prispeli smo v mestece Delft, ki slovi po izdelavi porcelana. Ogledali smo si razstavno–prodajni center in se prepričali, da je modri porcelan upravičeno ponesel slavo majhnega mesteca širom po svetu.

Po krajši vožnji smo prispeli v Den Haag, upravno središče Južne Holandije. Deležni smo bili le panoramskega ogleda iz avtobusa. Vseeno sem videla čudovite hiše, veliko krasnih parkov in cvetja. Haag velja za eno najbolj imenitnih evropskih mest. Peljali smo se mimo sedeža nizozemske vlade in prebivališča kraljeve družine. Ustavili smo se le pred Palačo miru, v kateri je sedež Mednarodnega sodišča. In kar nisem si mogla predstavljati, da je v tej čudoviti zgradbi nekaj časa živel tudi Slobodan Milošević!?

Proti večeru smo prispeli v Amsterdam, imenovan tudi Severne Benetke, eno najbolj liberalnih mest v Evropi. Življenje glavnega mesta države je tesno povezano z vodo in je prepredeno s številnimi mostovi in kanali. A najprej so me osvojile mestne hiše, katerih fasade so večinoma pobarvane ali obložene s fasadno opeko močno rdeče barve. Okoli oken in vrat pa so bele obrobe in tudi balkoni so beli. Krasen kontrast za človeka, ki ima težave z vidom.

Po nastanitvi v hotelu smo šli na večerni ogled mestnega jedra. Ustavili smo se na Trgu Dam, kjer stoji Kraljeva palača in Nova cerkev, v kateri kronajo nizozemske kralje. Do trga je še možen cestni promet, v mestno središče pa je možno priti le peš, s kolesi ali z ladjico po kanalih. Opazovala sem meščane, ki veliko uporabljajo kolesa. Najbolj pa me je presenetilo, da je, po moji oceni, polovica ljudi temnopoltih.

Zavili smo v temačno ulico. Mrak je že bil in nisem upala hitro hoditi, čeprav sem vajena Marijine roke. Sredi ulice je bil kanal, z ladjic in iz lokalov je prihajala bučna glasba, zrak pa je bil poln težkega vonja po marihuani. K nama je celo pristopil tip in diskretno ponudil » robo«. V osvetljenih izložbah sem opazila lutke v spodnjem perilu. Marijo sem vprašala, če hodimo mimo trgovin s spodnjim perilom. To so prostitutke, je odvrnila. Kar ustavila sem se, da bi zadevo bolje videla. Ženska v majhni izložbi je imela pobarvane lase, močno napudran in naličen obraz, njene oči pa so strmele nekam v prazno. Mislim, da jo še lastna mati ne bi prepoznala. Za njenim hrbtom pa je bila mala sobica, kamor se umakne s stranko. Pohiteli sva za našo skupino mimo mnogih izložb in malo katera je bila prazna. To je torej slovita in razvpita Rdeča ulica.

Zjutraj smo se odpravili na celodnevni potep po pokrajini, severno od Amsterdama. Obiskali smo slovito cvetlično borzo v Aalsmeeru, od koder pošiljajo cvetje po vsem svetu. Med vožnjo proti Keukenhofu smo lahko videli, da so polja res pod nivojem morja. Tretjina države leži pod gladino Severnega morja.

V Keukenhof prihaja vsako pomlad na stotisoče obiskovalcev, da si ogledajo Pomladni vrt. Letos so nasadili sedem milijonov tulipanovih čebulic in še ogromno drugega spomladanskega cvetja. Dve uri časa smo imeli, da uživamo med cvetjem. Sprehajali smo se med krasnimi gredicami cvetja, skrbno negovanimi tratami in parkovnim drevjem. Vse je bilo prepredeno s številnimi potkami in kmalu sva z Marijo ugotovili, da se je naša skupina porazgubila. Bolj eksotično cvetje sva našli v sem ter tja postavljenih paviljonih. Tudi moje najljubše cvetje, orhideje, so se bohotile v enem izmed mnogih paviljonov. Potem sva ugotovili, da morava k vhodu. Visoko drevje ni omogočalo nobene orientacije. Zase sem vedela, da odkar slabo vidim, nimam več občutka za prostor. Bila sem prepričana, da Marija nima težav s tem. Hiteli sva po potkah in prišli do vhoda, ki pa ni bil pravi. Bilo je že skoraj čas odhoda, midve pa sredi vrta, ne vedoč kod in kam. Marijo je zgrabila panika in bi kar brezglavo tekla. Ko gre zares, znam trezno misliti. V sili znam govoriti celo kak tuj jezik. Pa sem nekega sprehajalca v mešanici angleščine in nemščine vprašala za smer. Srečno sva pritekli do vhoda. Vodič je ravno hotel pričeti z iskanjem pogrešanih. Vozili smo se proti severu, mimo polj z raznobarnimi tulipani. Kako razkošen pogled ! Prve čebulice tulipanov je na Nizozemsko prinesel neki veljak iz Kavkaza kot darilo Viljemu Oranskemu v 16. stol. Ljudje so tulipan sprejeli za svoj cvet in skozi čas razvili celo znanost v gojenju čebulic.

Ustavili smo se v tipični nizozemski vasici Zaanse Schaans. Tu živi nekaj družin v ličnih hišah, polne cvetja. Oblečeni so v nekdanjo nošo in prikazujejo številnim turistom tradicionalne domače obrti. Od blizu sem si ogledala mlino na veter, coklarno, sirarno in delavnico, kjer delajo čudovite izdelke iz poslikane keramike. Pri delu uporabljajo že stoletja stare postopke in orodja.

Na poti k Markerskem jezeru smo se ustavili v starem mestecu Alkmaar, ki je vse do danes ohranil izvorno staro arhitekturo. Z njim je zgodovinsko povezan Viljem Oranski, ki je leta 1581 povezal severne province s Holandijo in ustanovil protestantsko državo.

Ob velikem jezeru je ribiška vas Volendam. Nadvse so me očarale preproste hišice raznih barv, ob obali pa je polno majhnih lokalov. Sem zahaja poleti veliko

turistov in domačini jih prevažajo po jezeru s starimi, skoraj muzejskimi ladjami. Poleg turizma pa je osnovna dejavnost ribolov. Na tem področju smo videli veliko polderjev - polja obdana z nasipi in prepredena s kanali. Nizozemci so v preteklosti veliko obdelovalne zemlje pridobili z izsuševanjem Severnega morja in tega jezera.

Zvečer smo se vrnili v Amsterdam. Bil je ravno rojstni dan kraljice Beatric in mestno središče se na ta dan spremeni v boljši sejem, ki ga na vsakem koraku spremlja glasba in ples. Seveda smo dogajanje spremljali v poznih večernih urah. Mrzla in vetrovna noč je očitno prepodila ljudi domov ali v lokale. Ulice so bile polne odpadkov. Bilo je pretemno zame, da bi kaj videla. Marija je rekla, da vidi precej opite ali omamljene mladine. Sem pa videla veliko koles, priklenjena na ograje ali drevesa. Prepričana sem, da je veriga več vredna kot kolo, ki ga pri nas nihče ne bi vozil.

Zjutraj je bilo mesto čisto. Mi pa smo se odpeljali v bogataško Židovsko četrt, kjer smo si ogledali eno od brusilnic diamantov. Videli smo brusilce pri delu, pokazali so nam tudi prave briljante različnih velikosti, oblik in barvnih odtenkov. Njihov najdragocenejši diamant se sveti v angleški kraljevi kroni.

Z ladjico smo se nato popeljali po kanalih. Predvsem v večjih kanalih poteka kar živahen promet, osebni in tovorni. Nekateri imajo ladjico fiksno zasidrano in na njej stalno prebivajo. Ob kanalih se vrstijo hiše. Parcele so bile že včasih dragocenost, zato so bile velike le nekaj m². So pa zato zidali v višino. Hiše so seveda vrstne, v glavnem štiri nadstropne. Peljali smo se tudi mimo hiše Ane Frank, pred katero so vedno vrste čakajočih obiskovalcev.

Popoldan smo imeli prosto, namenjen individualnim ogledom ali zgolj potepom. Za pohajkovanje je bilo preslabo vreme, pa sva se odločili za muzej. Nekateri so šli v Van Goghov muzej, nekaj pa se nas je odpravilo v Rijksmuseum z bogato zbirko del slikarjev, predvsem flamskih. Nekaj časa sva samo hodili iz ene v drugo dvorano, pa po stopnicah gor in dol. Oči so se počasi navadile na medlo svetlobo in ambient me je slednjič pritegnil. Slike so me prevzele, še posebno barvni sijaj Rubensa, mojster v svetlobi sijočih barv je gotovo Vermeer. Nekaj Rembrandtovih del se me je dotaknilo globoko v dušo.

Iz ogromne zgradbe sva komaj našli izhod, začuda pa sva brez težav prišli na dogovorjeno mesto. Z avtobusom smo se zvečer odpeljali, preko Nemčije in Avstrije, proti domu. Neprijetnostim navkljub sem bila zadovoljna, da sem spet spoznala eno izmed čudovitih dežel.

[Na vrh](#)

4. INTEGRACIJA: Angleški Kraljevi nacionalni inštitut slepih

Avtorica: Mag. *Barbara Kopal*, Inštitut RS za socialno varstvo, Ljubljana

Angleški Kraljevi nacionalni inštitut slepih: ena izmed angleških organizacij za spodbujanje neodvisnega življenja slepih in slabovidnih oseb

Med svojim nekaj tedenskem bivanju v Angliji sem obiskala Kraljevi nacionalni inštitut slepih oziroma Royal National Institute of the Blind v Birminghamu (v nadaljevanju RNIB), ki je največja dobrodelna organizacija, ki v Angliji deluje z namenom spodbujanja neodvisnega življenja slepih in slabovidnih oseb. Njihovi strokovnjaki in prostovoljci pomagajo premoščati različne ovire za vključevanje slepih in slabovidnih oseb v vsakodnevno življenje, poskušajo vplivati na oblikovalce politik, nuditi čim širšo in čim bolj ustrezno mrežo pomoči svojim uporabnicam in uporabnikom. Njihove glavne dejavnosti so: informiranje svojih uporabnic in uporabnikov ter širše javnosti, prodaja artiklov (spletna trgovina), dejavnosti povezane z izobraževanjem, dejavnosti povezane z zaposlovanjem, organiziranje pristočasnih aktivnosti, branje revij za slepe in slabovidne ter snemanje zvočnih knjig, svetovanje v zvezi opremljanjem in najemom stanovanja (občasno tudi pomoč pri nastanitvi slepih in slabovidnih oseb) in zagovorništvo. Uporabnic in uporabnikov njihovih storitev je trenutno dva milijona, rednih članic in članov pa približno osem tisoč.

Ker so dobrodelna organizacija, morajo za financiranje poskrbeti sami, saj jim država pri njihovem delovanju finančno ne pomaga. Polovico sredstev za svoje delovanje pridobijo z različnimi donacijami, ostalo pa s prodajo različnih artiklov in storitev in s članarino, ki letno znaša dobrih 5.000 tolarjev na osebo. Največ 'delovne sile' predstavljajo prostovoljci: trenutno jih je v mrežo vključenih čez 400.

Sedež organizacije RNIB je v Londonu, izpostave pa so razpršene po celem otoku: Belfast, Bristol, Edinburg, Liverpool..... in Birmingham. Obiskala sem slednjo, kjer sta me prijazno sprejela gospa Rachel Setchell, ki se ukvarja z družinami, katerih člani so slepi in slabovidni otroci in mladostniki ter gospod David Carrington Porter, svetovalec s področja izobraževanja odraslih, ki sta mi razkazala njihove prostore in mi pojasnila njihovo delovanje. Še posebej pa me je zanimalo njihovo sodelovanje pri vzgoji in izobraževanju slepih in slabovidnih otrok in mladostnikov.

RNIB Birmingham ima prostore v samem centru mesta, 5 minut hoda od glavne železniške postaje. V centru, ki pokriva zelo različno paleto aktivnosti, namenjenih različnim starostnim skupinam, od malčkov do starostnikov, je zaposlenih približno 40 ljudi.

Eden izmed njihovih programov je namenjen družinam s slepimi in slabovidnimi otroci oziroma mladostniki. Družinam nudijo strokovno svetovanje, poudarek pa je na organizaciji pristočasnih aktivnosti za otroke in mladostnike (predvsem za

otroke, ki se šolajo v rednih šolah) – ponujajo predvsem počitniške dejavnosti, taborništvo ipd.

Organizacije vzgoje in izobraževanje slepih in slabovidnih otrok in mladostnikov se širom Anglije precej razlikuje po posameznih lokalnih skupnostih. Za vzgojo in izobraževanje slepih in slabovidnih starih od 0 do 19 let so odgovorne lokalne oblasti (local education authorities). Teh je v Angliji čez 100 in zato imajo tudi toliko različic sistema - razlike so v mreži pomoči, ki je na voljo slepim in slabovidnim otrokom, mladostnikom in njihovim družinam in tudi odraslim. Velikokrat se dogaja, da se družine selijo v tiste predele države, kjer se jim zdi podporna mreža najbolj ustrezna.

Anglija je ohranila specializirane šole za slepe in slabovidne, vedno več otrok pa je vključenih v redne šole. V rednih šolah imajo učenci na voljo 2 tipa razredov: 'posebne razrede' (kjer so učenci s posebnimi potrebami) in redne razrede. Na nekaterih rednih šolah (mreža šol) imajo otroci na voljo poseben tim strokovnjakov, ki jim pomagajo pri npr. brajici, mobilnosti in drugih specializiranih veščinah.

Zavedajo se, kako pomembno je začeti z vzgojo in izobraževanjem slepih in slabovidnih otrok takoj po tem, ko je ugotovljena okvara vida in takoj pričnejo z zgodnjo obravnavo. Poseben tim strokovnjakov oceni otrokove potrebe, na podlagi ocene pa določijo vrsto in količino pomoči, ki jo otrok potrebuje. Do vstopa v šolo oziroma vrtec otroka strokovnjaki obiskujejo na domu, kasneje pa v vrtcu oziroma v šoli. Največ pomoči so deležni slepi otroci in seveda tisti, ki imajo več vrst primanjkljajev, ovir ali motenj.

RNIB izdaja celo vrsto publikacij in katalogov, namenjenih otrokom in njihovim družinam. Naštajmo le nekatere:

- 'Your first steps' - vodnik za starše in otroke: opis pojmov, povezanih s slepoto in slabovidnostjo in nabor temeljnih oblik institucionalne pomoči, ki so jim na voljo;
- 'Setting out' - priročnik za starše o osnovah razvoja čutil, učenju vsakodnevnih opravil otrok, o posebnih poudarkih pri igri ipd.;
- 'Early support: helping every child succeed. Visual impairment. Information for parents' - obsežnejši priročnik za starše, ki so ga izdali skupaj z drugimi organizacijami in je del zbirke priročnikov za starše otrok z različnimi posebnimi potrebami;
- 'Play it right' - priročnik za starše in učitelje o tem, kakšne igrače so primerne za slepe in slabovidne otroke – od iger, različnih materialov, zvokov ipd.
- 'Vacation Schemes' – vsako leto pripravijo katalog počitnic, ki so na voljo slepim in slabovidnim otrokom in mladostnikom, starim med 8 in 17 let, ki se izobražujejo v rednih šolah;
- vsako leto pripravijo katalog preko 100 igrac, ki so na voljo v različnih trgovinah in so primerne za slepe in slabovidne otroke (Toy Catalogue).

Odraslim pa RNIB Birmingham nudi naslednje storitve:

- svetovanje pri izbiri izobraževalnih programov (kjer veliko sodelujejo z univerzami);
- svetovanje pri zaposlovanju, rehabilitaciji, nudenje pomoči pri iskanju zaposlitve, pisanju prošenj ipd.;
- Telefonska linija Helpline (SOS telefon, namenjen slepim in slabovidnim osebam);
- pomoč starejšim pri vsakodnevnih opravilih ipd.

Sodelujejo tudi z Univerzo v Birminghamu pri izobraževanju učiteljev na šolah in profesorjev na fakultetah, kjer se izobražujejo slepi in slabovidni učenci, dijaki in študenti (prav v času mojega obiska so pripravljali serijo seminarjev za profesorje birminghamske univerze).

RNIB ima v Angliji tudi dva specializirana kolidža za slepe in slabovidne. Prvi je RNIB Colledge Loughborough, ki je ustanovljen v partnerstvu z Loughborough Colledge-om. Ker gre za skupen kampus, kolidž za slepe in slabovidne predstavlja pravzaprav le en del skupnega kolidža – študenti se lahko vključujejo v izobraževanja, namenjena zgolj slepe in slabovidne, ali pa, ob ustrezni pomoči, v 'redna' predavanja. Študenti se lahko izobražujejo na dveh ravneh, in sicer v obliki krajšega, bolj poklicno usmerjenega izobraževanja na področju administracije, elektronike in elektrotehnike, socialnega in zdravstvenega varstva, informacijske tehnologije, glasbe, športa, turizma ipd. Lahko pa se izobražujejo tudi na bolj akademskih področjih, kot npr.: angleščina, biologija, matematika, medijske študije, pravo, psihologija, sociologija, filozofija, kemija ipd.

Drugi kolidž je The Royal National College for the Blind, ki pa je namenjen izključno slepim in slabovidnim študentom. Vanj se vključujejo tako mladi, takoj po končani srednji šoli, kakor tudi starejši, ki so bodisi s svojo izobrazbo nezaposljivi, ali pa tisti, ki so oslepeli sredi svoje poklicne kariere in potrebujejo rehabilitacijo oz. pridobitev nekaterih posebnih veščin. Študenti se lahko vključijo v programe pridobivanja veščin za neodvisno življenje, lahko se izobražujejo za različne poklice npr. maser, trener fitnesa, uglaševalec klavirjev ipd., lahko pa se odločijo za bolj akademsko izobrazbo in se izobražujejo na področju družboslovja in humanistike (npr. psihologija, sociologija, zgodovina, angleška literatura, ekonomija, angleščina, nemščina, francoščina), naravoslovja (matematika, biologija, ekologija), različnih umetnosti (glasba, ples, dizajn...)...

RNIB ima tudi svojo spletno trgovino, kjer ponujajo različne izdelke za uporabnike brajeve tehnologije (različne tipkalne stroje, papir za tipkalni stroj, papir za računalnik, rokovnike, ...), snemalnike, MP3 predvajalnike, knjige svoje in drugih založb (večinoma v tiskani obliki in na disku, nekaj tudi tiskane v brajici ali posnete na avdio kaseto), različne ure, prilagojene za slepe in slabovidne, igrače in družabne igre, elektronske mobilnostne pripomočke, različne bele palice, oblačila za učitelje orientacije in mobilnosti, očala, mobilne telefone ipd.

Ker besedilo nastaja v pred-božičnem času, pa je sedaj na njihovi spletni strani na voljo tudi katalog božičnih daril www.rnib.org

Viri:

- Early support: helping every child succeed. Visual impairment. Information for parents, 2005. Nottingham: DfES.
- Razgovor z Rachel Setchell in Davidom Carrington Porterjem, RNIB, Birmingham, 11.12.2006.
- Razlicni promocijski materiali RNIB.
- Spletno mesto Directgov – public services all in one place. Dostopno prek: <http://www.direct.gov.uk>, 13.12.2006.
- Spletno mesto RNIB. Dostopno prek: www.rnib.org.uk, 13.12.2006.

[Na vrh](#)

Če ste se naveličani opremljanja predmetov z brajevimi nalepkami je čas, da začnete razmišljati o označevanju z naprednim sistemom za označevanje – Sherlock!

Preprosto posnamete sporočilo za vsako etiketo in si po svoje organizirajte označevanje – od zdravil do vaših CD-jev. Sherlock je majhen, priročen in izredno lahek za uporabo. Z njim lahko posnamete do 2000 nalepk za označevanje.

Kratek opis delovanja in načina uporabe:

Prilepite etiketo na predmet, ki ga želite označiti (na primer CD). Pritisnite in držite za to določen gumb, ki je bližji izboklini za zvočnik, dokler ne zaslišite trojni bip zvok. Nato spustite gumb, da preverite, če posnetek na etiketi že obstaja. Če vam naprava sporoči " NI INFORMACIJE" to pomeni da etiketa še ni posneta oziroma označena.

Najprej vklopite napravo s pritiskom na katerikoli gumb, sliši se trojni bip zvok. S širšim delom naprave se dotaknemo etikete za označevanje ter s pritiskom na gumb, ki je bližji izboklini za zvočnik aktiviramo prepoznavanje oziroma predvajanje posnetega sporočila . Ko naprava prepozna etiketo, to sporoči z dolgim piskom in če držimo pritisnjen gumb nam tudi prebere posnetek na etiketi.

Za začetek snemanja pritisnite in držite drugi gumb. Ko zaslišite kratek pisk lahko pričnete s snemanjem sporočila (npr. zdravilo aspirin, uporabno do avgusta 2009), tako da držite stalno pritisnjen drugi gumb. Snemanje se avtomatsko prekine čim spustite gumb, kar naprava sporoči s kratkim piskom.

Vsako etiketo lahko posnamete večkrat, prej pa morate zbrisati obstoječi zapis. Najprej preverite zapis na etiketi s pritiskom na gumb. Ko Sherlock prične z govornim sporočilom oziroma predvajanjem zapisa na etiketi pritisnite oba gumba in ju držite toliko časa, dokler vam naprava ne sporoči " Vaš zapis je izbrisan". Po takšnem izbrisu lahko etiketo ponovno uporabite za označevanje drugega predmeta.

Sherlock omogoča tudi brisanje vseh zapisov. Če to resnično želite narediti, odstranite eno samo baterijo iz ležišča, nato pa pritisnite in držite oba gumba, medtem ko vstavljate baterijo nazaj. Sledilo bo zvočno opozorilo "Vse izbrisati" . Nato bo pet posameznih zvočnih piskov in na koncu zvočna potrditev "IZBRISANO". S tem ste izbrisali vse vnose vaših nalepk, tako da jih lahko uporabite za ponovno označevanje.

Če želite popolno brisanje prekiniti, spustite oba gumba preden je zaključenih vseh pet posameznih piskov.

Z vašim Sherlockom lahko posnamete do 2000 etiket, kar odgovarja približno 10. uram posnetkov. Naprava vam omogoča preverjanje preostalega števila etiket oziroma razpoložljivega časa. Pritisnite drugi gumb in naprava vam pove naprimer: še 1915 kod, sledi kratek pisk in nato sporočilo o preostalem možnem času snemanja- naprimer: še 567 minut.

Sherlock vam omogoča nastavitvev treh nivojev glasnosti. Če želite spremeniti nivo glasnosti kratko pritisnite oba gumba, in naprava vam bo sporočila trenutni nivo glasnosti od 1 do 3. Da nivo spremenite tolikokrat kratko pritisnite oba gumba, da boste dosegli želeni nivo.

Naprava se samodejno izklopi po cca 10 sekundah, kar najavi s tonom.

TEHNIČNI PODATKI:

Kapaciteta: do 2000 etiket oz. do 10 ur posnetkov

Glasnost: tri prednastavljene stopnje

Dimenzije: 110x50x25 cm

Baterije: 2x 1,5V tip AAA- alkalne

Priložena oprema: 25 samolepilnih etiket in 10 plastičnih etiketnih gumbov

Proizvajalec: Caretec, Avstrija

Cena: 71.409,00 SIT ali 297,98 Evra

[Na vrh](#)

6. DOSTOPNI SPLET: Nova doba interneta

Avtor in sodelavec: *Davor Krajec*

V novembru smo v Sloveniji obeležili petnajsto obletnico obstoja interneta. Prva povezava je bila vzpostavljena med Inštitutom Jožef Štefan in nizozemskim nacionalnim inštitutom za fiziko in matematiko kot ena od 200 takratnih internetnih točk. V petnajstih letih se lahko Slovenci pohvalimo z razmeroma dobro pokritostjo s širokopasovnim dostopom do interneta, če pa pomislimo na vladni projekt Nacionalno širokopasovno omrežje, ki do leta 2010 predvideva zagotovitev širokopasovnega dostopa do vseh prebivalcev, in še na za odtenek bolj smelo napoved, do leta 2020 naj bi 90 % prebivalstva imelo optično povezavo do hiše, se lahko le nasmehnemo ter internetu zaželimo svetlo prihodnost.

Temeljna infrastruktura interneta se v prihodnje ne bo bistveno spreminjala, povsem nasprotno pa se bo zgodilo z uporabniško izkušnjo. Začela se bo nova doba uporabe interneta. Za to bo kriv februarja 2005 predstavljeni AJAX. Da ne bo pomote, ne gre za priljubljeno čistilo, temveč za skupek tehnologij. Okrajšava AJAX v izvirniku pomeni Asynchronous JavaScript & XML.

Velika večina se vas zagotovo spominja, kako "težaven" je bil prehod iz dobrega starega DOS-a na operacijski sistem Microsoft Windows. Kar na enkrat se je velik del tipkovničnih spretnosti DOS-ovcev zameglil in naprava po imenu miška je postala kraljica dogajanja. Ravno zaradi zasidranih navad Windowsi še dandanes vsebujejo tipkovnične ukaze, kot sta npr. CTRL + C (kopiraj) in CTRL + V (prilepi). Navsezadnje je tak pristop bistveno hitrejši, in kar je še bolj pomembno, uporaben za vse, tudi za tiste, ki miške ne morejo uporabljati. Nekaj podobnega se bo zgodilo z internetom, ki so mu nekateri nadeli novo titulo - Web 2.0. Se vam zdi vse skupaj pretirano? Predlagam vam, da si za vzorec pod drobnogled vzamete Gmail. Način uporabe interneta in raven interaktivnosti se bosta korenito spremenila. AJAX je odločen bojevnik na tem področju, in vsem navdušenim razvijalcem na srce polagam, naj pri razvoju upoštevajo tudi nas - uporabnike podporne tehnologije - in zagotovijo, da bo AJAX prijazen tudi do nas.

Kaj pravzaprav je AJAX?

"Čistilec" AJAX je skupek tehnologij, ki omogoča spremembo na specifičnem delu spletne strani ali pa kar na celotni strani brez predhodnega osveževanja spletne strani. Z uporabo tehnologij JavaScript, XML in objekta XMLHttpRequest spletna stran postane bolj interaktivna, pridobi dodatno funkcionalnost, ki je bila do sedaj domena okenskih/linux programov. Uporabnikom spleta in spletnih aplikacij na osnovi AJAX-a za uvid sprememb ni treba čakati na osveževanje, na voljo imajo realnočasovne pristope, kot so vleci/spusti, učinkovita hitra sortiranja, realnočasovna odzivna sporočila ... Da vam bo delovanje AJAX-a vsaj približno jasno, si na hitro oglejmo arhitekturo sedanjih in AJAX zasnovanih spletnih

vsebin ter spletnih aplikacij.

"Nekdanja" arhitektura

Imamo dve strani, uporabniško in strežniško. Da sploh lahko vidimo spletne vsebine, se iz uporabnikove strani pošlje zahtevek na strežniško stran v obliki spletnega naslova. Strežniška stran, ki sestoji iz raznih podatkovnih baz, integriranih poslovnih modelov, sofisticiranih varnostnih mehanizmov in spletnega strežnika, pošlje zahtevano vsebino na uporabnikovo stran, strukturno zasnovano z označevalnim jezikom HTML ter oblikovno zasnovano s CSS.

Sedanja oz. bodoča arhitektura

Razlika je le v tem, da gre zahteva z uporabniške strani skozi tako imenovano ogrodje AJAX, nato pa se na spletnem strežniku, kjer domujejo tudi servisi XML, sestavi odgovor, ki se vrne na uporabniško stran prek ogrodja AJAX. Kot sem že omenil, zasnova AJAX omogoča realnočasovne pristope.

Velike zasluge za popularizacijo AJAX-a si lasti Jesse James Garrett, ki je ime AJAX prvič uporabil v svojem članku (izvirnik: A New Approach to Web Applications, Februar 2005). Ta je predstavljal zagon, da Google prične z razvojem AJAX zasnovanih spletnih storitev (npr. <http://maps.google.com/>). Od takrat se v krogih razvijalcev spletnih vsebin vse pogosteje govori o AJAX-u.

Zakaj sploh uporabiti AJAX?

Potencial AJAX-a veliko obeta. Razvoj vsebin AJAX brez globljega razumevanja vpliva na uporabniško izkušnjo in še posebej na vidik univerzalne dostopnosti teh vsebin naj bi bila temeljna skrb vseh razvijalcev. Če bodo izkoriščene možnosti AJAX-a na način, ki je prijazen do uporabnika, bomo lahko govorili o novi dobi interneta. To pa bo seveda pokazal čas. Velik korak proti temu cilju je storilo združenje WAI - Web Accessibility Initiative -, ki že pripravlja smernice za univerzalno dostopne vsebine AJAX.

Zasnova AJAX-a bi bila idealna za področja, kot so:

- izboljšanje interakcije med spletnimi obrazci in uporabnikom: današnji spletni obrazci z vidika uporabniške izkušnje in univerzalne dostopnosti so preokorni, z AJAX-ovim realnočasovnim preverjanjem vnesenih podatkov pa bi že bili na bolj prijazni uporabniški ravni. Predstavljajte si, da pri spletnem nakupu ob vnosu številke kreditne kartice AJAX avtomatično preverja veljavnost ali da realnočasovno spremljate spremembe v nakupovalnem vozičku ...
- dvig ravni uporabniškega sodelovanja: sedaj smo priča dokaj veliki popularnosti sporočilnih programov; z AJAX-om program ne bi bil več potreben, vse bi se odvijalo realnočasovno.
- upravljanje s podatki (npr. filtriranje): čakanje na izpis podatkov na osnovi določenega filtra je zelo moteče zaradi potrebnega osveževanja; z AJAX-om se lahko od osveževanja poslovimo.
- samodejno dokončanje: znova in znova pišemo email naslove; AJAX nam že ob pritisku črke avtomatično ponudi seznam imen, ki se npr. začnejo z A, realizacijo tega pristopa že koristite vsi uporabniki priljubljenega Gmaila.

AJAX bi moral biti nujno zasnovan z vidika uporabnosti in dostopnosti. Največja

sprememba uporabniške izkušnje bo pri zaznavanju dogajanja. Od začetka devetdesetih let se pristop ni spreminjal in uporabniki smo se povsem navadili nanj. Odziv spletnih vsebin je dandanes povsem predvidljiv, z AJAX-om pa se bomo morali privaditi na marsikaj nepredvidenega. Statično dogajanje bo zamenjano z dinamičnim; večina gradnikov spletne strani ali aplikacij bo dogodkovno vodena tako, kot nam je to znano iz okenskih/linux programov. Lahko rečem, da bo treba dojeti uporabo interneta kot samoumevno, ne vpeto v kalup izraza internet. Večina nas je trenutno navajena na gumb nazaj (back), nov pristop tega ne predvideva. Če pa se spomnimo analogije med DOS-om in Windowsi, si lahko predstavljamo, da bodo razvijalci morali v vsebine AJAX dodati tudi gumb nazaj, kot so dodali tipkovnične bližnjice za kopiraj/prilepi.

Uporabniška izkušnja bo s časom vse boljša in boljša, vidik univerzalne dostopnosti pa bo razvijalcem predstavljal veliko večji izziv. Do sedaj se je JavaScript razumel kot pristop nedostopnosti, vendar pogled v dokumente organizacije WAI - Web Accessibility Initiative - pokaže drugače; JavaScript je v dokumentu WCAG 2.0 razložen kot povsem dostopen. To predstavlja velik korak naprej, vendar je AJAX že kar v velikem zagonu in področje dostopnosti bo treba rešiti, trajalo pa bo seveda precej dolgo, podobno kot zagotovitev dostopnosti Flasha. Že enostavno vprašanje, kako bo bralnik zaslona slepega uporabnika obvestil o vseh spremembah, ki jih bo videči avtomatično prepoznal, predstavlja veliko težavo. Treba bo ogromno truda pri razvoju naslednjih generacij zaslonskih bralnikov, kot je npr. JAWS. Razvijalci si lahko za izziv ogledajo sledeče potencialne problematike:

- zagotoviti bo treba pristop do dostopnih spletnih obrazcev, če ne drugače s trenutno znanimi dostopnostnimi prilagoditvami, ki jih priporoča dokument WCAG 1.0 in še nepotrjen WCAG 2.0;
- javascript je nujen za optimalne performanse: omogočiti delujoče - dostopne – vsebine;
- zagotovitev preusmeritev na dostopne vsebine.

Prilagoditve interaktivnih spletnih vsebin so v osnovi zajete v dokumentih organizacije WAI, ki se imenujejo WAI-ARIA; njihovo upoštevanje je nujno za univerzalno dostopnost. Več o tem si lahko preberete na povezavi: <http://www.w3.org/TR/2006/WD-aria-roadmap-20060926/>.

AJAX bo nedvomno spremenil uporabniško izkušnjo pri uporabi spleta; potencial je visok, tveganje za nepredvidljive scenarije tudi ni nezanemarljivo. Vidik dostopnosti pa AJAX-u predstavlja ključni problem. WAI vlaga trud v sestavo dokumenta z vodili, to pa ni edina rešitev; celotna industrija podporne tehnologije se bo morala prilagoditi AJAX-u, tako kot se bo AJAX prilagajal njej; le z roko v roki nam na dolgi rok lahko postrežeta z novo prijazno uporabniško izkušnjo.

[Na vrh](#)

7. NAMIGI IN NASVETI: Kako na tipkovnici do znaka za evro?, Zavarujmo otroke pred neprimernimi vsebinami

Avtor in sodelavec: *Brane But*

23. Kako na tipkovnici do znaka za evro?

Pritisnite kombinacijo tipk: ALTGr + E

Še malo, pa se bomo poslovili od tolarja in s 1.1.2007 prevzeli evropsko valuto evro. Ne bomo torej več uporabljali oznake SIT, pač pa €. Gotovo se že marsikdo v zadregi sprašuje, kako bo na računalniku pisal znak za evro. Zato si že pred uradnim prevzemom nove valute pogledjmo zelo uporabno bližnjico do tega znaka.

Do znaka € si namreč hitro in enostavno pomagamo s kombinacijo tipk Alt Gr (to je desni Alt na tipkovnici takoj na desni strani preslednice) ter črke E. Evro oznaka se vam bo tako prikazala v vašem urejevalniku besedil ali tabel. Seveda mora imeti pisava, ki jo imate izbrano, v svojem naboru znakov tudi znak €.

€

24. Zavarujmo otroke pred neprimernimi vsebinami

Marsikaterega starša muči problem, kako bi svojemu otroku preprečil brskanje po spletu za vsebinami, ki so za otroke neprimerne (pornografija, nasilje ...). Računalnik je mogoče nastaviti, da določene neprimerne vsebine blokira. Za upravljanje neprimernih vsebin sicer obstojajo namenski programi, mi si pa oglejmo najbolj enostaven in najbolj razširjen primer omejevanja vsebin v Microsoftovem spletnem brskalniku Internet Explorer, ki ga tudi daleč največ uporabljamo.

Nastavitve za upravljanje z neprimernimi vsebinami se nahajajo v meniju Orodja (Tools), Internetne možnosti (Internet Options) in zavihek Vsebina (Content). V prvem razdelku (Svetovalec o vsebini) kliknemo na gumb Omogoči (Enable). S tem smo vklopili filter neprimernih vsebin, zraven pa določimo tudi, kako strogi želimo biti.

Na voljo imamo štiri vsebine: jezik (Language), golota (Nudity), seks (Sex) in nasilje (Violence), za vsako od teh vsebin posebej pa lahko z drsnikom nastavimo »stopnjo neprimernosti« oziroma jakost filtra. Če na primer pri goloti pustimo drsnik čisto na levi strani, ne bodo mogli uporabniki spletnega brskalnika videti niti krpice skritih delov telesa, drsnik na desni pa nam bo omogočal videti "explicitno provokativno" goloto.

Kako pa bo računalnik vedel, katere spletne strani ali podstrani so takšne, ki vsebujejo neprimerne vsebine, ki smo jih izbrali in nastavili jakost filtra. Odgovor na to je v istem oknu, kjer smo določali neprimerne vsebine in sicer v zavihku

Splošno (General). V spodnjem razdelku (Rating Systems) lahko poiščemo in izberemo svetovne sisteme, ki sproti ažurirajo spletne strani in jih klasificirajo s stopnjami primernosti vsebin. To pomeni, da ob našem vstopu na neko spletno stran Internet Explorer najprej pregleda seznam z ogromno spletnimi naslovi in če se naš znajde med njimi kot neprimeren, nam brskalnik ne pusti obiskati te strani.

Če pa želimo sami imeti dostop do spletnih vsebin, za katere smo onemogočili dostop svojemu otroku, pa lahko vpišemo geslo (tudi v zavihku Splošno), s katerim nam bo omogočen dostop.

Če pa opazimo, da naš otrok na primer vseeno obiskuje spletno stran, ki zanj ni primerna, a je Internet Explorer vseeno ne tretira kot neprimerno, pa lahko to stran ročno dodamo v seznam neprimernih spletnih strani. To lahko napravimo v istem oknu in sicer v zavihku Approved Sites (drugi zavihek z leve proti desni). V tem zavihku ročno dodajamo v seznam spletne naslove, ki so ali niso primerni za ogled. Pri vsakem ročno dodanem spletnem naslovu namreč označimo, ali je primeren (gumb Always) ali neprimeren (gumb Never) za ogled.

Potrudimo se, uporabimo te možnosti in obvarujmo svoje otroke pred neprimernimi vsebinami!

[Na vrh](#)

8. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Pravica do brajevega zaslona

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Sprememba pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja je prinesla pravico do brajevega zaslona

V Uradnem listu RS št. 86/2006 z dne 11.8.2006 so bile objavljene spremembe in dopolnitve Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja. Nekaj teh novosti je zanimivih tudi za slepe, uporabljajo pa se od 1.1.2007 dalje.

Pomembna novost je upravičenost do brajevega zaslona. Po novem je zavarovana oseba z izgubo vida iz 4. ali 5. skupine definicije slepote in slabovidnosti (nad 98 % izgube vida), ki obvlada brajevo pisavo, upravičena do brajevega pisalnega stroja ali brajevega zaslona, če je usposobljena za delo z brajevim pisalnim strojem oziroma brajevim zaslonom. Slepa oseba lahko uveljavlja upravičenost do brajevega pisalnega stroja ali pa do brajevega zaslona, torej do enega od teh dveh tehničnih pripomočkov. Glede trajnostne dobe pa velja, da je upravičenost do brajevega pisalnega stroja in do brajevega zaslona enkratna pravica. Kdor je torej že uveljavil upravičenost do brajevega pisalnega stroja, ni upravičen še do brajevega zaslona.

Glede kasetofona pa je sprememba v tem, da Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja ne opredeljujejo več kasetofona, pač pa predvajalnik zvočnih zapisov, sami pogoji pa niso spremenjeni. Zavarovana oseba ima pravico do predvajalnika zvočnih zapisov, če gre za slepo ali slabovidno osebo s preostankom vida 20 odstotkov ($v = 0,2$) ali manj. Skrajšala pa se je trajnostna doba tega tehničnega pripomočka in sicer od dosedanjih 10 let na 5 let.

[Na vrh](#)

9. OGLASNA DESKA: Kako se ZoomText 8 in 9 spoprijateljita z Internet Explorerjem 7

Avtor: *Davor Krajec*

Preteklo je kar precej vode, preden je Microsoft splavil novo izpeljanko "slavnega" Internet Explorerja. Nekako razumljivo dogajanje, če smo pripravljene sprejeti Microsoftov argument, da so se intenzivno ukvarjali z zadnjimi kozmetičnimi popravki za Microsoft Office 2007 in Windows Vista. Jaz ga sprejemem, ker sem imel možnost preizkusiti obe Microsoftovi novotariji, in v prihodnjem letu jih bom vzel pod drobnogled, da preizkusim, če so gospodje v Microsoftu imeli v mislih tudi dostopnost in ne samo enormno požrešne uporabniške vmesnike.

IE 7 se ni uspel spoprijateljiti z ZoomTextom, tako z različico 8.12 kot z različico 9.0. Ponosnim lastnikom devetke so v Aisquaredu pripravili popravek, ZoomText 9.04, ki poskrbi, da sta IE 7 in ZoomText prijazna drug do drugega; vendar svojega dela niso ravno najbolje opravili, tako da vam v tem članku predstavljam rešitve za sledeče probleme, ki se pojavijo tako v osmici kot v devetici:

- napaka "ID#9" ob zagonu AppReaderja in DocReaderja znotraj IE 7

REŠITEV:

Vzrok za problem je v AHOI modulu za IE. Da bi se temu problemu izognili, postopamo po naslednjih korakih:

1. zapremo vse aktivne programe;
2. iz ZoomTextovega uporabniškega vmesnika izberemo meni Help --> Tech Support; odpre se okno z izbranim zavihkom Tech Support;
3. v polje FixIt vpišemo AHOI in kliknemo gumb FixIt, odpre se AHOI FixIt pogovorno okno;
4. iz seznama Installed AHOI modules izberemo Internet Explorer;
5. kliknemo Remove Module;
6. kliknemo gumb Exit;
7. ponovno zaženemo ZoomText.

Po opravljenem postopku bodo AppReader, DocReader in SpeakIt delovali skoraj povsem normalno, le besedilo v stolpcih tabel ne bo prebrano v pravem vrstnem redu, pa tudi ZoomTextov Web Finder morda ne bo deloval. Za popolno rešitev problema bo treba seči v denarnico in si omisliti različico 9.04. Druge rešitve ni.

- nedelovanje SpeakIt modula odpravi zgornji postopek;
- nerazločno besedilo v IE 7

REŠITEV:

IE 7 za prikaz pisave uporablja ClearType, kar zgladi nazobčane robove in s tem pisava postane bistveno bolj berljiva. Pri uporabi ZoomTextove povečave pa ta pisava postane neberljiva.

1. v IE 7 izberemo meni Tools --> Internet Options, odpre se pogovorno okno;
2. izberemo zavihek Advanced;
3. pomaknemo se navzdol do naslova Multimedia;
4. odstranimo kljukico s kvadratika pred napisom Always use ClearType for HTML;
5. kliknemo gumb Ok;
6. ponovno zaženemo ZoomText.

Nova kontrastna ZoomText tipkovnica

V prejšnjem RIKOSS-u sem predstavil novo revolucionarno tipkovnico. Na pobudo uporabnikov je AiSquared pričel s prodajo nove barvne kombinacije, in sicer z belimi črkami na črni podlagi. Cena ostaja enaka, to je borih 99\$, če pa jo kupite skupaj z ZoomTextom 9, vas bo stala 79\$.

Učinkovitejša raba AppReaderja

Uporabniki ZoomTexta Magnifier/Reader zagotovo že poznate AppReader, ki vam omogoča branje dokumentov, spletnih strani in e-poštnih sporočil. Tokrat se bomo naučili, kako lahko le s pritiski tipk uživamo v poslušanju dokumenta od začetka do konca. Če želite tudi na hitro preleteti dokument ali ga brati po določenih odsekih, spoznajmo še to.

Če želimo, da AppReader prebere naslednji stavek, pritisnemo tipke Ctrl + Alt + desna puščica. Recimo, da se nahajate sredi odstavka in si začetka odstavka niste uspeli zapomniti; prejšnji stavek AppReader prebere, če mu ukažete s pritiskom tipk Ctrl + Alt + leva puščica. Naslednji odstavek vam bo prebran z uporabo tipk Ctrl + puščica dol, predhodnji odstavek pa bo prebran s pomočjo Ctrl + puščica gor. Naslednjo stran AppReader prične brati ob pritisku tipke Page Down, prejšnjo stran pa Page Up. Povsem enostaven postopek, ki pa prihrani precej mučenja oči, ko uporabljamo miško.

[Na vrh](#)

10. NOVIČKE: Prvi poceni prenosniki, Več novih naročnikov v Aziji, Razvozlana grška skrivnost, Široki ThinkPad , 12 GB v 28 gramih, Microsoftova vele-predstavitev
Avtor in sodelavec: *Safet Baltič*

Prvi poceni prenosniki že na poti

V okviru projekta En prenosnik na otroka je v Brazilijo prispelo že prvih 65 računalnikov, medtem pa je Tajska od projekta odstopila. Brazilski predsednik Lula da Silva je dejal, da bo njegova država neke vrste poskusni zajček ne le pri uporabi, temveč tudi pri razvoju poceni računalnika. Z naročilom zadostne količine izdelkov bo namreč prispevala k znižanju cene posameznega prenosnika na 100 dolarjev. Kasneje naj bi v tej južnoameriški državi proizvajali tudi del strojne opreme – serverje - za komunikacijo med posameznimi računalniki. Prvih tisoč računalnikov bo v Brazilijo prispelo že januarja.

Minister za izobraževanje v novi tajski vladi pa meni, da mora njegova država najprej poskrbeti za osnovne standarde izobraževanja, zato naj bi od projekta odstopili. Računalnike pa bodo dobili otroci v Afriki, Nigeriji in Argentini. V tej naj bi prav tako 500 poskusnih prenosnikov dobili še pred koncem leta. Načrtovani prenosnik za 100 dolarjev bo uporabljal programsko opremo linux in deloval tudi v okolju, kjer je dostop do elektrike otežen saj bo imel svoj generator, ki se ga bo napolnilo z vrtenjem ročke.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Več novih naročnikov v Aziji

Leta 2010 naj bi bilo po vsem svetu več kot štiri milijarde mobilnih naročnikov, ocenjujejo v Nokiji. V finskem podjetju so pojasnili, da panoga mobilnih komunikacij raste hitreje, kot so pričakovali najprej. Že naslednje leto naj bi bilo na svetu čez 3 milijarde naročnikov, več kot polovica pa naj bi jih bila iz Azije, predvsem Kitajske in Indije. V **Nokiji** predvidevajo tudi, da bodo letos okoli 65 odstotkov vseh prodanih mobilnikov kupili tisti, ki želijo zamenjati svojega zdajšnjega. Ta delež pa naj bi leta 2010 po ocenah Fincev znašal kar 80 odstotkov. Prav tako so prepričani, da trg mobilnih telefonov še ni zelo razvit. Poudarjajo, da je internet spremenil način življenja in komuniciranja med ljudmi, zato bo prav zaradi njega v prihodnje prišlo še do velikih sprememb.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Razvozlana grška skrivnost

Revija Nature je objavila, da je znanstvenikom uspelo razvozlati, kako deluje mehanizem, narejen 150 let pr. n. št. pri Antikiteri. Mehanizem z Antikitere predstavlja mehanizem, ki je Grkom služil za predvidevanje pozicij planetov, Sonca in Lune. Z njegovo pomočjo so znali izračunavati astronomske cikle.

Mehanizem je taka tehnično napredna novost, ki se kasneje v zgodovini spet pojavi šele v 14. stoletju, ko so izumili urni mehanizem, kot ga poznamo še danes. Razpadajoči mehanizem, najden pred 100 leti v grškem morju, sestavlja 31 zobnikov, ki predstavljajo sončno leto z 19-letnim ciklusom v mesečnih fazah.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Široki ThinkPad T

Po vzoru konkurentov bo tudi Lenovo začel ponujati prve prenosnike za poslovno rabo s širokim formatom zaslona, med katerimi bo prvi ThinkPad T60, ki bo kljub 15,4-palčnemu širokemu zaslonu obdržal skromno maso okoli 2,3 kg, kar je najmanj med primerljivimi prenosniki. Lenovo sicer že nekaj časa izdeluje prenosnike s širokimi zasloni, a le v serijah Z in 3000, ki sta namenjeni domačim uporabnikom in manjšim podjetjem. Nov prenosnik bo poleg širše površine, na kateri bo npr. moč prikazati več stolpcev preglednice, zmožel poganjati tudi Visto, uporablja 64-bitni procesor Core 2 in grafično kartico ATI.

Vir: <http://www.monitor.si>

12 GB v 28 gramih

Verbatim je predstavil novo pomnilniško napravo iz serije Hi-Speed USB2.0 Store 'n' Go, na katero lahko shranimo do 12GB podatkov, na računalnik pa jo priklopimo preko vodila USB 2.0. Ultralahka naprava tehta vsega 28gramov, podatke pa hrani na miniaturni trdi disk, tako da je brez težav združljiva z množico operacijskih sistemov, med drugim z Windows 98SE, ME, 2000, XP in Vista, Mac OS X in Linuxom veje 2.4.x ali novejšim.

Vir: <http://www.monitor.si>

Microsoftova vele-predstavitev

Microsoft je najavil dostopnost operacijskega sistema Windows Vista, pisarniške zbirke Microsoft Office 2007 in poštnega strežnika Exchange Server 2007 za poslovne stranke, kar označuje kot najpomembnejšo predstavitev izdelkov v svoji zgodovini. Windows Vista se že na prvi pogled jasno razlikuje od preteklih različic, na voljo je v kar sedmih različnih izdajah, zaradi večje strojne zahtevnosti pa ga lahko uporabljamo tudi v načinu brez zahtevne grafike. Ključna novost, ki jo prinaša Office 2007, je prav tako (občutno) prenovljen uporabniški vmesnik, ki bo sicer zahteval nekaj časa za prilagajanje uporabnikov starejših različic, a naj bi dolgoročno vseeno prispeval k hitrejšemu in učinkovitejšemu delu. Exchange Server 2007 poleg številnih izboljšav in večje zanesljivosti prinaša nova orodja za upravljanje sporočil, nove zmožnosti za mobilnost, povečalo pa se je tudi število podprtih jezikov. Windows Vista in Office 2007 bosta domačim uporabnikom in organizacijam brez dogovorov o

nakupu več licenc na voljo od 30. januarja 2007, Exchange Server 2007 pa organizacijam z dogovori o nakupu več licenc v drugem tednu decembra.

Vir: <http://www.monitor.si>

[Na vrh](#)

=====

Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva.

Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave. V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo vas prosimo, da nam sporočite in IZBRISALI vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, [pišite na uredništvo.](#)

© 2002-2006, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)